

‘Gereformeerd moet herkenbaar zijn’

... Hoeveel invloed hij heeft gehad, weet Harry Lamberink (55) niet precies, maar hij is ervan overtuigd dat het gereformeerd onderwijs in gesprek moet blijven met politici.

... Donderdag neemt hij afscheid als directeur van de scholenkoepel LVGS.

► HATTEM

De overheid bepaalt het ‘wat’, de school het ‘hoe’. Het is een geveleugelde uitspraak sinds de commissie-Dijsselbloem in 2008 haar parlementaire onderzoek naar onderwijsvernieuwingen publiceerde. En bijna iedereen lijkt het ermee eens te zijn. Maar niet Harry Lamberink, die donderdag afscheid neemt van het Landelijk Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen (LVGS). ‘Het onderscheid tussen “wat” en “hoe” geeft de school onvoldoende ruimte. Dan zou de school alleen nog over de didactiek gaan. Ik spreek liever over het “dat” en het “hoe”. De schóól mag de inhoud van het onderwijs bepalen maar is daarbij uiteraard gebonden aan kerndoelen, exameneisen en het toezicht van de overheid. Het idee van Dijsselbloem was weliswaar dat de overheid zou terugtreden, maar je ziet nu al dat politici dat “wat” naar zich toetrekken. Alsof zij precies mogen bepalen wat scholen hun leerlingen meegeven.’

In de acht jaar de Lamberink het gereformeerd onderwijs vertegenwoordigde in Den Haag, zag hij het als zijn taak om samen met andere onderwijsorganisaties een kritisch tegenwicht te vormen tegenover de politiek. En dat is alleen maar belangrijker geworden in die periode, denkt hij. ‘Onderwijsbeleid is een kwestie van lange termijn, maar in de politiek gaat het om zichtbaarheid. Partijen en politici moeten scoren voor de camera, anders “bestaan” ze niet. In die context wint het individu van de politicus aan belang ten opzichte van het partijdenken. Kijk naar de VVD: de opeenvolgende woordvoerders Cornielje, Dezentjé en Elias kiezen alle drie een eigen lijn in zaken rond religie en onderwijsvrijheid. Het is daarom uitermate belangrijk dat je met die mensen in gesprek gaat.’

‘Ik vind het moeilijk om precies aan te geven welke invloed ik heb gehad op het beleid. Succes heeft meestal vele vaders. Soms zag ik dat een politicus na gesprekken met het veld een standpunt innam dat overeen kwam met het mijne. Op grond van welk gesprek hij tot die visie is gekomen, is dan niet altijd te achterhalen. Maar effect hebben die contacten wel.’

Het is een van de redenen dat Lamberink hoopt dat het LVGS een duidelijk eigen gezicht houdt. De koepelorganisatie van het gereformeerd onderwijs is inmiddels omgevormd tot een zogeheten netwerkorganisatie. Er is één betaalde voorzitter die intrekt bij de protestants-christelijke Besturenraad en de

Harry Lamberink

Bond voor Katholiek Onderwijs. Hij moet een beroep doen op de expertise die bij de gereformeerde scholen zelf aanwezig is. ‘Qua beeldvorming ontstaat nu langzamerhand één belangenorganisatie voor bijzonder onderwijs. Ik hoop dat de verschillende richtingen duidelijk en afzonderlijk zichtbaar blijven. Want hoe algemener de koepel wordt, hoe algemener de belangenbehartiging. Nu was het zo dat een politicus naast iemand van bijvoorbeeld de Besturenraad ook altijd bereid was om mij te ontvangen voor een gesprek. En

soms verwoordde het LVGS dingen weer net iets scherper. Daarom sta ik nog steeds op het standpunt dat het LVGS beter een staande organisatie had kunnen handhaven. Maar als zo’n netwerkopzet heel goed wordt uitgevoerd, kan dat mogelijk ook succesvol functioneren. De toekomst zal dat moeten uitzijzen.’

criterium

In de huidige discussie over de vrijheid van onderwijs klinkt het pleidooi om het zogeheten richtingbegrip uit te

breiden. De mogelijkheid een school voor bijzonder onderwijs op te richten is nu beperkt tot een aantal levensbeschouwelijke zuilen. Ook Lamberink is er voor ruimte te bieden aan andere groepen dan die zich herkennen in de oude zuilen. Het gaat hem te ver dit helemaal vrij te geven. ‘Het moet wel haantbaar blijven. En als je alleen nog maar kijkt naar het aantal leerlingen dat een school trekt, is het criterium wel erg plat. Bovendien kan een kleine school van een specifieke richting dan niet blijven bestaan omdat het begrip “laatste school van de richting” dan niet meer werkbaar is.’

definitie

‘De definitie van de richting “gereformeerd onderwijs” is in de jaren zestig ontstaan en was toen een uitkomst voor gereformeerde scholen. Met hun fundering in Bijbel en belijdenisschriften, zoals geleerd in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), was het een stuk makkelijker eigen scholen op te richten.’

‘In de loop van de jaren is dit echter steeds meer een bekanning geworden. De gereformeerde wereld is veranderd, waardoor sommigen nog wel aan de

formele criteria voldeden maar eigenlijk niet meer in de school pasten. Anderen die je er juist graag bij zou hebben, voldeden niet aan het kerkelijke criterium. Daardoor is de behoefte ontstaan aan een andere fundering van de richting. Maar het onderwijsrecht vereist nu eenmaal dat je consistent bent. Als schoolbesturen dat zomaar even losjes gaan verruimen, maak je jezelf juridisch heel kwetsbaar. Het is belangrijk elkaar in die beweging vast te houden. Anders verlies je je samenhang en op termijn de specifieke gereformeerde identiteit.’

‘De omvorming van het LVGS heeft een aantal oorzaken: schaalvergroting, de komst van sectororganisaties PO-raad en VO-raad, maar ook financiën. Schoolbesturen vonden dat ze een hoge contributie betaalden.

Toen ik merkte dat het risico bestond dat scholen uit het LVGS zouden stappen, en dus de eenheid van het gereformeerd onderwijs in het geding was, heb ik gezegd dat we moesten ingrijpen. Dat dit personele consequenties zou hebben, wist ik, ook voor mezelf. Maar de eenheid van het gereformeerd onderwijs weegt zwaarder dan het LVGS als organisatie.’ <

AANSPREEKCULTUUR

De wereld van het gereformeerd onderwijs is soms maar klein. Mensen die elkaar doordeweeks op school tegenkomen, zien elkaar zondag weer terug in de kerken. Volgens Lamberink krijgen de scholen steeds beter in beeld dat dit invloed heeft op de ‘aanspreekcultuur’. ‘In bijna alle schoolgemeenschappen vinden mensen het moeilijk elkaar aan te spreken en kritiek te leveren. Maar in het gereformeerd onderwijs is dat nog een graadje sterker aanwezig. Want

een discussie in de school kan zomaar verbreed worden naar andere terreinen, zoals de kerk. Ik denk dat dit in het verleden wel eens een negatieve invloed heeft gehad op de kwaliteit van scholen. Gereformeerde scholen zijn zich daarvan in toenemende mate bewust. En in dit opzicht is de schaalvergroting positief. Daardoor is het mogelijk iemand naar een andere school te verplaatsen, zodat je die plaatselijke verwevenheid doorbreekt.’